

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. V. De præcepto diligendi Deum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II.

adeoque ut toti Deo subdamur: quam horum verborum explicationem tradit S. Thomas 2. 2. quaest. 44. art. 5. & in eundem sensum conspirare videntur alii Patres. Hæc proinde explicatio ob tantorum virorum auctoritatem est absque dubio probabilissima: multi tamen volunt per illa verba aliud non præcipi, quam actum illum amoris Dei, quem proximè declaravimus. Verum est quidem, quisquis hunc actum habet, alia omnia quæ illic intimantur habebit, quisquis enim Deum appetitativè rebus omnibus præfert, vires omnes tam corporis quam animæ, sequetur totum in ejus obsequio impendet.

Quantavis sit hujus actus amoris Dei super omnia.

V.

Alius modus actus amoris Dei super omnia explicandi.

Alio adhuc modo actus amoris Dei super omnia explicant nonnulli: dicunt itaque in eo situm esse ejus conceptum, ut quis Deo velit bonum purè quia ei est bonum; hic enim actus, inquit, cum sit actus veræ amicitiae, nihil secum grave compatitur, quod possit amicum offendere. Sed contra; sic enim quisquis amico vult bonum aliquod quia illi bonum, amaret eum super omnia: cum tamen possit quis alicui bonum, etiam quia ipsi bonum, optare, & tamen majus bonum vel suum vel alienum ei, si occasio ferat antepone. Deinde in hac sententia omnis actus amicitiae respectu cujuscunque esset amor super omnia, cum tamen hic affectus soli Deo sit debitus.

VI.

Peccatum veniale amoris Dei super omnia non repugnat.

Peccatum autem veniale, licet obstat perfectioni cuidam accidentali amoris Dei super omnia, ejus tamen essentiali conceptui non repugnat. Hæc communis est Theologorum sententia: ratio primæ partis est; quisquis enim peccatum veniale admittit, indicio est eum non ad summam amoris Dei perfectionem attigisse cum perfectius ille amaret Deum, qui ita eum amaret, ut nec leviter offenderet. Hoc tamen amoris Dei essentiali non obstat, peccatum namque veniale non constituit ultimum finem in creaturâ, unde quantumvis quis illud admittat, potest nihilominus Deum ut ultimum finem velle ac retinere, sicque sanctissimos etiam viros, & in amore Dei exercitatisimos videmus identidem labi in peccata venialia. Deinde Tomo præcedente, disput. 92. Sect. 4. num. 5. ostendi actum aliquem amoris Dei super omnia posse extrinsecè vitari, & reddi venialiter malum.

VII.

Amor appetitativus remissior, est alio actu amoris intensiore perfectior.

Actus ergo amoris appetitativus est simpliciter perfectissimus, & absolute magis amatur id quod hoc modo amatur, quam quod actu alio amoris gradualiter longè perfectiore seu intensiore diligitur. Sic in obvio & familiari exemplo, parentes filios natu minores intensius plerumque diligunt, quam majores natu, hos tamen æstimativè illis anteponunt. Sic in intellectu per actum scientiæ minùs intensum clariùs nobis res constat, firmiùsque illi adhaeremus, quam per actum opinionis, etiam intensissimum: major ergo amor alicujus objecti non ex intentione metiendus est, sed ex ipsâ actus substantiâ, & intrinsecè ejus tendendi modo, penes hunc enim desumenda est major illius perfectio.

VIII.

Appetitivè amandus est Deus super omnia, non tamen tenemur hoc facere intensivè.

Ex his ergo infero, quamvis appetitativè seu æstimativè amare debeamus Deum super omnia, nullam tamen esse obligationem amandi eum super omnia intensivè: ita communis Theologorum sententia, quam tenet Vega lib. 17. in Tridentinum, cap. 24. Suarez Tomo 4. in 3. partem, Disp. 4. Sect. 4. Vasquez 1. 2. Disp. 194. cap. 3. Valentia 2. 2. Disp. 3. quaest. 4. punct. 1. Turrianus 2. 2. Disp. 74. dubio primo, Hen-

riquez lib. 4. de Sacramentis, cap. 27. num. 2. & alii. Hanc conclusionem probavi supra, numero secundo, ubi Petri Soti placitum lect. 14. de Pœnitentiâ contrarium docentis refutavi.

SECTIO QUINTA.

De præcepto diligendi Deum.

QUÆRES primò, Utrum detur speciale præceptum diligendi Deum actu interno Charitatis? Respondetur affirmativè: ita cum S. Thoma 2. 2. quaest. 44. art. 1. communis habet Theologorum sententia. Idem tenet Scotus in 3. Dist. 27. quaest. unicâ, art. 3. §. *Quantum ad secundum*. In hoc proinde utraque hæc nobilissima schola convenit, & tanquam rem indubitatam tradit. Hanc etiam doctrinam veluti certam amplectendam esse asserunt nostri omnes, Valentia 2. 2. Disp. 3. quaest. 19. punct. 1. Turrianus 2. 2. Disp. 97. dub. 1. Sanchez in Decal. lib. 2. cap. 35. & alii.

Malè ergo nonnulli apud Lorcam 2. 2. sect. 3. Disp. 35. negant dari ullum peculiare præceptum de diligendo Deo directè & immediatè actu ullo interno, sed id solum præcipi asserentes, ut nimirum Dei mandata in decalogo contenta servemus, quod, inquit, quisquis præstat, etiam si nullum internum amoris actum in Deum eliciat, omnia tamen Dei mandata implevisse censetur. Neque illis auctoribus faveat illud Christi dictum Joannis 14. v. 21. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est qui diligit me*: hoc, inquam, huic sententia non faveat, Christum enim non loquitur hoc loco de Charitate formaliter, quasi in observatione mandatorum consisteret formaliter amor Dei, sed quòd si quis omnia Dei mandata servet, optimè interatur eum verè diligere Deum; si enim Deum verè non amaret, in varia frequenter peccata incideret, & Dei mandata violaret.

Hinc, ut ex S. Thoma 2. 2. quaest. 44. art. 1. ad 3. & 1. 2. quaest. 100. art. 4. ad primum & aliis, optimè observat P. Sanchez citatus, hoc præceptum de diligendo Deo non ponitur in Decalogo, sicut nec formalis dilectio proximi, sed sunt omnium præceptorum Decalogi fundamentum, utpote ad quæ cuncta Decalogi præcepta, quæ habentur Exodi 20. reducuntur. Sicut juxta eundem S. Thomam nec præceptum Fidei ponitur in Decalogo, sed omnibus præceptis præsupponitur; cum *accidentem ad Deum oporteat credere*. Actus ergo amoris Dei non est formalis observatio mandatorum, sicut nec dilectio proximi, sed tantum radicalis, suntque observationis præceptorum Decalogi principia.

Quòd verò detur speciale præceptum diligendi Deum, constat ex verbis illis Deuteronom. c. 6. Sectione præcedente relatis: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* De quo Matth. c. 22. v. 38. dicitur, *Hoc est maximum & primum mandatum*: quæ verba apertè indicant hoc præceptum esse distinctum ab aliis, alioqui nec primum esset, nec maximum. Ideo autem dicitur primum mandatum, quia hoc præcipuè & primariò est præceptum, reliqua verò omnia dantur in ordine ad hoc, & ad perfectam illius implementationem ordinantur. Itaque præceptum de diligendo Deo est aliorum omnium præceptorum finis, juxta illud 1. ad Timotheum 1. versu 5. *Finis autem præcepti est Charitas de corde puro, &c.*

Ratio

I. Datur præceptum diligendi Deum super omnia.

II. Non videtur negari aliqui dari peculiare præceptum internum ad diligendum Deum.

III. Quisquis diligit Deum, qui eum nã data servat.

III. Præceptum de diligendo Deo non ponitur in Decalogo, sed est omnium præceptorum Decalogi fundamentum.

IV. Ostenditur dari peculiare præceptum diligendi Deum.

V. Ratio autem est; lumen quippe naturale dicitur amandum esse eum, à quo bona aliqua accipimus, quanto ergo magis Deum, à quo accipimus omnia. Deinde lex naturæ filios obligat ad diligendos parentes, à fortiori ergo eadem lege naturæ obstringimur ad diligendum Deum, à quo, non vitæ tantum, ut filius à parentibus, sed beneficia plurima cumulatissimè in nos conferuntur.

VI. Dices, hinc probari, diligi quidem debere Deum, ad hanc verò obligationem implendam sufficere amorem concupiscentiæ, & non requiri dilectionem Dei propter se, seu amorem amicitiae. Sed contra: Recta enim ratio dicitur, summum bonum esse summè diligibile, Deus autem, ut ipso naturæ lumine evidentissimè constat, est summum bonum, ergo Deus eadem naturâ duce est summè, seu perfectissimè diligendus, ergo amore amicitiae, seu propter se, cum hic amor amorem concupiscentiæ multis gradibus antecedit. Confirmatur, summum bonum namque est diligendum super omne aliud diligibile, ergo & supra ipsummet diligentem, si autem Deus solo amore concupiscentiæ amaretur, non diligeretur supra diligentem, cum per hunc actum diligeretur Deus propter diligentem, homo enim amaret Deum sibi, seu propter suum commodum.

Summum bonum est summè diligendum.

VII. Obijciunt contrariæ sententiæ auctores; id præceptum imponi non potest, quod non potest observari, Deus enim præcipere nequit impossibilia, sed præceptum de perfectè diligendo Deo impleri non potest in hac vitâ, ergo: Minor probatur ex S. Augustino, qui libro de perfectione Justitiæ, Ratioc. 17. hoc præceptum ait ab hominibus in mortali corpore existentibus impleri non posse: sic enim scribit: *In qua plenitudine Charitatis* (loquitur de Charitate in patriâ) *præceptum illud impletur: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex totâ animâ tuâ, & ex totâ mente tuâ. Nam cum adhuc aliquid est carnalis concupiscentiæ, quod vel continendo frenetur, non omnino ex totâ animâ diligitur Deus.* Idem docere videtur S. Bernardus Sermone 50. in Cantica: ubi postquam multa de Charitate, ejusque præcepto dixisset, tandem sic loquitur: *Quomodo ergo jubenda fuit, quæ implenda nullo modo erat.*

VIII. Respondetur, S. Augustinum & S. Bernardum solum velle Charitatem perfectissimè planè modo, ita scilicet ut excludat omne etiam veniale peccatum, haberi in hoc mundo non posse; sine speciali enim privilegio, quod nulli præterquam Virgini concessum est, nemo peccata omnia venialia evitare potest. Hoc tamen non obstantè perfectus actus Charitatis, seu amor Dei appetitivus haberi hic potest, hujusmodi enim actus, ut Sectione præcedente ostensum est, non repugnat peccato veniali.

IX. Quæres, utrum hoc præceptum de diligendo Deo procedat tam de amore naturali, quam supernaturali? In nostrâ sententiâ, qui amorem Dei naturalem & supernaturalem diximus non distingui ex parte objecti, sed & res naturales amari posse amore supernaturali, & res supernaturales naturali, nulla est difficultas. Existimo ergo hoc præceptum dari generatim, & in habente principia actus amoris supernaturalis impleri per actum Charitatis supernaturalem, si quis autem hæc principia non haberet, satisfaceret huic præcepto per actum amoris Dei naturalem: Unde & in statu puræ naturæ præceptum de diligendo Deo obligaret.

In statu puræ naturæ obligaret præceptum diligendi Deum.

ligendo Deo obligaret, est namque præceptum hoc juris divini naturalis, ac proinde omnes in quocumque statu eo tenerentur. Confirmatur: in statu siquidem puræ naturæ haberent homines obligationem colendi Deum cultu naturali per actum religionis naturalem, ergo & eum per actum amoris naturalis amandi, cum non minus amore dignus sit, quàm cultu.

Dices, nulla est specialis difficultas in Deo summo bono, summèque diligibili amando, ergo sicut non datur specialis virtus ad hos amoris actus eliciendos, utpote quæ solum datur ad difficultatem aliquam superandam, ita nec dabitur speciale præceptum. Respondetur, quamvis non sit specialis difficultas in amando Deo amore simplicis complacentiæ, in Deo tamen amore efficaci, quique juxta dicta sit radix & fundamentum observationis omnium mandatorum, diligendo non exigua est difficultas, ut in dies videmus, dum homines per mandatorum Dei violationem in varia, gravissimæque peccata prolabantur. Hic tamen actus & habitus naturalis amoris erga Deum non esset propria amicitia hominis ad Deum finem naturalem, stare enim posset cum peccato mortali, quod omnem veram amicitiam inter nos & Deum rescindit: quare soli Charitati infusa Theologi veram rationem amicitiae erga Deum assignant, modo tamen supra, Disputatione præcedente, Sectione secundâ declarato.

X. Licet non sit specialis difficultas in diligendo Deum, potest tamen esse obligatio eum amandi.

Duplex Dei amor, complacentia, & obedientialis.

XI. Quæres, utrum habitus acquisitus amicitiae humanæ sit virtus specialis? Respondetur affirmativè: actus quippe, quo quis amore honesto naturali amat proximum, habet peculiarem honestatem, unde non est cur à ratione specialis virtutis excludatur: imo inter præcipuas virtutes, quæ ad proximum spectant, meritò recensetur. Nec obstat, cum, qui alterum amat, ab eo frequenter non redamari, hæc enim solum est circumstantia extrinseca amicitiae, quæ ut sit in statu omnino completo requirit, ut amor sit mutuus, ut in superioribus est ostensum.

XI. Actus & habitus acquisitus amicitiae humanae sunt specialis virtus.

Eodem verò specie habitu amoris naturalis omnes proximi amantur, idem namque omnium actuum amoris hujus seu amicitiae est objectum formale, communis scilicet participatio naturæ rationalis. Amor ergo quem filii habent erga parentes, non est amicitia, sed pietas, & sic de aliis affectibus, qui peculiare habent rationes, & diversas constituunt virtutes.

XII. Habitus amoris naturalis erga proximos est idem species.

SECTIO SEXTA.

Quando obligetur quis ad actum amoris Dei eliciendum, & peculiariter an primo instanti usus rationis.

QUANDO obliget hoc præceptum diligendi Deum, non levis est inter auctores controversia, sententiarumque varietas, ut patebit. Nonnulla hæc de re dicta sunt Tomo præcedente, Disputatione centesimâ quintâ, numero nono & decimo: plena tamen quæstionis hujus discussio ad hunc locum pertinet.

I. Quando obliget præceptum diligendi Dei.

Prima sententia affirmat obligare hoc præceptum primo instanti usus rationis, ita ut puer, si quamprimum ad rationis usum pervenerit, actum amoris Dei non eliciat, peccet mortaliter.

II. Prima sententia est obligare hoc